

asociația pentru libertate
și egalitate de gen

Nr. 163/09.11.2015

CĂTRE

AGENȚIA NAȚIONALĂ PENTRU EGALITATE DE ȘANSE ÎNTRE FEMEI ȘI BĂRBAȚI

În atenția Doamnei Secretar de Stat Ioana Cazacu

Va transmitem prin prezenta documentul de Concluzii și recomandări privind derularea de servicii specializate pentru victimele violenței sexuale, realizat în cadrul Proiectului "Corpul meu îmi aparține" - violența sexuală în rândul tinerilor: conștientizare și centru de consiliere", Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România. Proiectul a beneficiat de expertiza din partea unui partener din Islanda, organizația Stigamot, cu peste 20 de ani de experiență în furnizarea de servicii de suport victimelor violenței sexuale, care a asigurat formarea echipei de la A.L.E.G..

Prin acest proiect A.L.E.G. a pilotat un centru de asistență de specialitate pentru victimele violenței sexuale care a deservit în perioada iulie 2014 – noiembrie 2015 peste 100 de beneficiare. Rezultatele parțiale și metodele de lucru au fost diseminate în luna aprilie către furnizori de servicii sociale și autorități publice în domeniu de la nivel local din 3 județe (Sibiu, Mureș, Brașov) și de la nivel central. Serviciile sunt integrate în activitatea permanentă a asociației A.L.E.G..

Servicii de suport specializat pentru victimele adulte ale violenței sexuale

CONCLUZII și RECOMANDĂRI

Serviciile pentru victimele violenței sexuale (viol, agresiune sexuală) trebuie să fie specializate pentru această formă de violență, ca parte a violenței de gen, în care agresorul poate fi partenerul sau o altă persoană decât partenerul (necunoscut, cunoștință, vecin, coleg etc.). Violența în familie are printre formele de manifestare violența sexuală, dar nu orice act de violență sexuală este violență intra-familială. Prin urmare un centru care derulează servicii pentru victimele violenței în familie nu este automat pregătit să ofere servicii și pentru violența sexuală în context extra-familial, întrucât specificul și traumatologia este diferită.

Astfel de servicii specializate pentru violența sexuală sunt prevăzute atât de *Directiva Europeană 2012/29/EU pentru protecția victimelor criminalității*, cât și de *Convenția CoE pentru prevenirea și Combaterea violenței domestice și violenței împotriva femeilor*.

De aceea, considerăm necesar completarea nomenclatorului de servicii sociale cu cel puțin două tipuri de servicii specializate pe violența sexuală, pentru care să se aloce fonduri publice (fie de la bugetul de stat sau de la bugetul local):

1. **Servicii de suport specializat pentru victimele adulte ale violenței sexuale**
2. **Centre de criză pentru viol**

Având în vedere că la ora actuală aceste servicii sunt inexistente în țară, propunem dedicarea unui program de interes național pentru înființarea unui prim set de servicii în toate regiunile țării, cu finanțare de la bugetul de stat, urmând ca în susținerea lor pe termen lung să fie co-optate autoritățile publice locale.

Cadrul legal pentru funcționarea tipului de servicii **1. Servicii de suport specializat pentru victimele adulte ale violenței sexuale** și pentru conturarea unor politici de prevenire și combatere a violenței de gen ar putea fi creat prin amendarea Legii 202/2002 privind egalitatea de șanse printr-un capitol special dedicat prevenirii și combaterii violenței de gen, eventual concomitent cu amendarea Legii Asistenței Sociale 292/2011.

Vă prezentăm mai jos recomandările noastre în ce privește principiile de lucru, componentele minime acestui tip de serviciu menționat mai sus, structura de personal și alte recomandări legate de intervenția pe cazuri, pe care vă rugăm să le aveți în vedere inclusiv în elaborarea standardelor pentru servicii.

- A. Serviciul să se bazeze pe următoarele **principii cheie de lucru**, promovate în mod explicit către publicul larg prin modul de prezentare a serviciului (ex. pliante, website etc.)
 1. *Violența sexuală este abordată din perspectivă de gen*, ca afectând preponderent femeile, fiind o manifestare a relațiilor de putere istoric inegale între femei și bărbați; cauzele nu țin de sexualitatea exacerbată a unor bărbați, ci de dorința de a supune o altă ființă prin dominație și control. Este important ca aceste servicii să poată fi derulate de organizații ale femeilor sau organizații neguvernamentale cu o abordare feministă, independente de stat, care să acționeze nu ca instituții birocratice, ci ca resurse pentru femei.
 2. *Responsabilitatea aparține agresorului* - singurul „vinovat” este cel care a comis fapta de violență
 3. *Centrarea pe victimă și nevoile ei* – serviciul urmărește întărirea victimei pentru a depăși traumele cauzate de violență, dar victima este singura care poate decide asupra oricăror demersuri (ex. dacă va depune plângere, cât este dispusă să destăinuie din experiența trăită, dacă va apela la servicii de psihoterapie etc.).
 4. *Confidențialitate și anonimitate* – victimele violenței sexuale se diferențiază de alte victime printr-un puternic stigmat – rușinea și sentimentul de auto-învinovățire care le împiedică adesea să apeleze la ajutor. Multe victime destăinuie cele întâmplate după ani de zile. De aceea este important ca victima să nu fie nevoită să prezinte documente de identificare pentru a accesa servicii de informare și consiliere. Victimei i se va garanta că tot ceea ce împărtășește în cadrul serviciului va fi confidențial (nu va fi transmis mai departe fără permisiunea ei), că îi vor fi protejate datele personale și intimitatea.
- B. **Servicii integrate - componente necesare minime** ce trebuie să se regăsească la un loc
 1. **Informare și consiliere** cu privire la specificul violenței sexuale (cauze, efecte în plan medical, legal, emoțional, psihologic etc.), drepturile victimei conform legislației, modalități de depășire a traumei, orientare cu privire la alte servicii disponibile
 - a. Serviciu cu opțiuni online/telefonică
 2. **Asistență juridică** – informare cu privire la opțiuni existente în plan juridic și explicarea procedurilor legale, a consecințelor (ex. în ce măsură victima va fi expusă, unde și de câte ori va trebui să își spună povestea etc.), însoțire pe parcursul demersurilor legale (ex.

consilierul juridic din cadrul serviciului merge împreună cu victima pentru depunerea plângerii la poliție/parchet, la audieri, la înfățișările la tribunal etc.), reprezentare în instanță.

3. **Consiliere psihologică** de criză și consiliere psihologică pe termen lung
4. **Primă înregistrare** a celor întâmplate cu caracter de martor de primă instanță pentru a se constitui în dovadă în demersuri legale, la nevoie
5. **Servicii medico-legale** (sau legătură imediată cu astfel de servicii) – ideal dotare cu kit de prelevare și posibilitatea păstrării dovezilor medico-legale minim 2 luni.

C. Personal minim:

Asistent social

Psiholog

Consilier juridic/avocat

Recomandăm implicarea cu precădere a specialiștilor cu experiență în serviciile de suport pentru victimele violenței în familie, cu condiția formării suplimentare: personalul trebuie să parcurgă minim 15 ore de formare specifică pe tematica violenței sexuale care parte a violenței de gen.

D. Recomandări cu privire la intervenție

1. **Prioritizarea siguranței.** Întâi de toate întrebăm victima dacă se află într-un pericol iminent și dacă necesită îngrijire medicală de urgență. În astfel de situații se apează 112.

2. **Capacitare/ empowerment**

a. Spațiu care să asigure intimitate și confidențialitate. Este esențial ca discuțiile să se poarte între patru ochi, iar dacă este nevoie de alte persoane prezente cerem în prealabil permisiunea victimei și nu trecem peste dorința ei.

b. Timp suficient și adresare respectuoasă. Orice interacțiune cu victima va porni de la premiza „suntem aici pentru tine” și „rolul nostru este de a oferi victimei susținere”. Nu reacționăm punând la îndoială spusele victimei, evităm orice atitudine de reproș. Nu judecăm și nu dăm sfaturi. Suntem conștienți că fiecare persoană reacționează diferit la traumă.

c. Niciunul dintre componentele serviciului nu ar trebui condiționat de altul – spre exemplu consilierea juridică nu trebuie să depindă de acceptarea consilierii psihologice sau viceversa. Unele victime au nevoie doar să se destăinuie și să primească suport pentru a depăși o traumă mai veche (și o fac uneori după o lungă perioadă de tăcere), altele au nevoie de suport în demersuri legale imediate.

Serviciile de suport trebuie să se axeze pe capacitatea victimei de a lua propriile decizii, având în vedere că experiența de violență sexuală este una de de-capacitare, de forțare și constrângere. Intervenția ar trebui astfel condusă încât să evite să readucă victima într-o postură de constrângere, de re-victimizare, și se va pune accent pe capacitatea ei pentru a lua decizii în cunoștință de cauză.

3. **Ne-discriminare și evitarea prejudecăților** – serviciile se acordă oricui le solicită fără nicio discriminare (pe criterii de vârstă, statut social, etnie, dizabilitate, ocupație, orientare sexuală etc). Suntem conștienți că lucrătoarele sexuale (dansatoare, prostituate), minoritățile sexuale, tinerii instituționalizați sunt într-o situație de vulnerabilitate crescută. Prin modalități pro-active (acțiuni de informare, înființarea unor

puncte de alertă în universități etc.) ar trebui să încercăm să aducem serviciile cât mai la îndemâna lor.

4. **Victime minore** – în cazul în care suspectăm că victima este minoră o informăm că avem obligația de a sesiza autoritățile de protecția copilului ori de câte ori un minor ne împărtășește o situație de abuz

E. FURNIZORII

Pentru a asigura demersuri de calitate din perspectivă de gen este important ca aceste servicii să fie derulate preponderent de organizații neguvernamentale cu o abordare feministă, independente de stat (sau în parteneriat cu astfel de organizații), care să acționeze ca resurse pentru femei și să le reprezinte la nevoie vocile și interesele (advocacy).

Anexăm la prezenta un material de prezentare a serviciilor pilotate de A.L.E.G.

Vă stăm la dispoziție pentru lămuriri suplimentare.

Camelia Proca,
Director

ANEXA

Centrul Pilot pentru Victimele Violenței Sexuale oferă următoarele servicii:

- Informare și consiliere, inclusiv serviciul **ONLINE**
- Consiliere psihologică individuală
- Grupuri de suport (self-help groups)
- Consiliere și reprezentare juridică

➤ Informare și consiliere, serviciul **ONLINE**

Se oferă gratuit prin telefon, e-mail sau prin contact direct. În plus, consilierea on-line funcționează ca un *helpline*, doar că telefonul este înlocuit de comunicarea prin internet. Pe site-ul A.L.E.G. <http://aleg-romania.eu/consiliere/> există o aplicație care permite accesul, în condiții de confidențialitate, pentru discuții în timp real cu psihologii A.L.E.G. Pentru persoanele care cunosc cazuri de abuz, A.L.E.G. oferă informații pentru o mai bună înțelegere a efectelor, a reacțiilor victimelor și a modalităților de suport.

Se pot obține informații despre:

- Clarificarea situației abuzive: formele de violență, cauze, căi de prevenire și stopare
- Drepturile victimei și aspecte legate de legislație
- Alternative de acțiune și pași pentru depășirea situațiilor dificile
- Instituțiile și organizațiile care oferă sprijin

➤ Consiliere psihologică individuală

Se oferă în mod gratuit de către psihologii din cadrul A.L.E.G. Consilierea psihologică este esențială pentru depășirea traumelor cauzate de violența sexuală.

Avantaje: depășirea sentimentelor de vinovăție, rușine și neputință, izolare, redobândirea încrederii în sine și oameni, stimularea și întărirea capacității de acțiune, recâștigarea controlului asupra propriei vieți, respectului față de propriul corp, luarea propriilor decizii. Transformarea experienței dramatice dintr-o traumă într-o sursă de dezvoltare personală, de auto-depășire.

➤ **Grupuri de suport (self-help groups)**

În cazurile de violență și abuz cei mai buni experți sunt chiar persoanele care au trecut prin asta. Prin discuții tematice între membrii grupului, grupurile constituie o metodă eficientă prin care persoanele afectate pot beneficia de empatie, ajutor pentru a depăși experiența traumatizantă. Persoanele care formează un grup simt că nu sunt singurele care au o “problemă”, că și alții trec prin situații similare, își împărtășesc experiențele, învață unele de la celelalte modalități de a depăși situațiile dificile și astfel grupul devine o sursă de sprijin într-o perioadă dificilă. Fiecare membru al grupului ajunge să dețină un rol dublu: acela de a oferi și de a primi înțelegere, susținere și ascultare.

Cum funcționează: Un grup este format din 4-5 beneficiari, coordonat de un psiholog. Frecvența și durata întâlnirilor este decisă de grup. Confidențialitatea informațiilor stă la baza tuturor întâlnirilor. Grupurile se organizează de către A.L.E.G, dar există flexibilitate în privința locației.

Avantaje: discuții axate pe nevoile membrilor grupului, diminuarea sentimentului de izolare, stimularea și întărirea capacității de acțiune a persoanelor care au trecut prin traume legate de violență, scopul fiind reluarea controlului asupra propriei vieți.

➤ **Consiliere juridică**

A.L.E.G. oferă prin intermediul unor avocați consiliere de specialitate privind modalitățile legale prin care persoanele supuse violenței sexuale își pot apăra drepturile, stopa situația de abuz în care se află, pot beneficia de protecție față de potențiale viitoare agresiuni etc. Specialiștii oferă:

- consiliere și sprijin în întocmirea documentelor adresate instanțelor de judecată
- asistență juridică
- consiliere cu privire la alternativele de soluționare a situației

Avantaje: accesul gratuit la cunoștințele și experiența unor specialiști în domeniul juridic, evitarea situațiilor în care necunoașterea legii poate afecta în mod negativ.

Date de contact:

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen- A.L.E.G.

Tel. 0369 801 808

Mobil: 0753 893 531

E-mail: contact@aleg-romania.eu

Pagina web: www.aleg-romania.eu

Proiect finanțat prin granturile SEE 2009 – 2014, în cadrul Fondului ONG în România (<http://www.fondong.fdsc.ro/>). Conținutul acestui material nu reprezintă în mod necesar poziția oficială a granturilor SEE 2009-2014. Pentru informații oficiale despre granturile SEE și norvegiene accesați www.eeagrants.org.